

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

5. An Decreta pontificis loquentis ex Cathedra sint infallibilia, etiam non
adhibito consilio Cardinalium, vel Theologorum? Ex part. 11. tr. addit. 2.
res. etiam 5.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76442](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76442)

cilio Milenitano, & Arauscano, & ex multis Tolentanis, & Carthaginensibus, & præcipue de Romania, seu Lateranensibus, de quibus ita sentiunt omnes Catholici Doctores: Ergo signum est, Pontificem sine Concilio Generali posse aliquid de fide constituere, & consequenter sine Concilio Provinciali non est eadem vel maior ratio, quia potest alio modo sufficientem diligentiam adhibere.

6. Et confirmatur, quia Concilia Generalia quantumcumque sint numerosa, si sine Romano Pontifice celebrentur, possunt in rebus fidei errare; imo & in illis errasse inveniuntur; Ergo illorum autoritas non requiritur, ut Pontifex possit infallibiliter definire res fidei; infallibilitas enim iudicij non est in Concilio Episcoporum, vel in cætu consiliatorum, sed in eo, cui Christus dixit: Rogavi pro te, ut non deficiat fides tua. Et postea: Pasce oves meas, hoc est in Petro, Petrique successore legitimo. Hinc enim est, quod Canones Conciliorum quantumcumque Societalium non habentur rati, & firmi, nisi Summi Pontificis auctoritate fuerint confirmati, Sacrosancta Romana Ecclesia ius, & auctoritatem sacris Canonibus impertitur; sed non eis alligatur, ut legitur 25. *quæst. 1. cap. Ideo*, §. *Si ergo*, communia Concilia (ait Paschalis *cap. Significasti, tit. de elect.*) per Romani Pontificis auctoritatem, & facta sunt, & robur acceperunt. Hinc quoque est, quod laudabilis, & antiqua habet consuetudo, ut PP. in Conciliis congregati, decretorum suorum confirmationem petant à Rom. Pontifice.

7. Ergo, hoc supposito, sic argumentor: Definitiones Conciliorum non sunt habendæ tamquam de fide, nisi prius confirmentur à Papa; ergo si Papa potest errare in suis definitionibus, sequitur definitiones Conciliorum etiam confirmatorum non esse de fide, consequens est hæreticum, ergo & antecedens.

8. Unde ex his omnibus nouissimè doctissimus Caramuel firmiter nostram sententiam tenet cum professoribus Salmanticensibus ab ipso consultis de censura contrariæ sententiæ: sic itaque asserit in *Theologia fundamentali fundam. 4. num. 169. fol. 81*. Quæcumque à Pontifice ex cathedra sunt definita, credendaque toti orbi Christiano proposita, dicuntur definita ab Ecclesia.

9. Sed quid est loqui Pontificem ex cathedra? An idem, quod loqui in Generali Synodo? An ne extra Generale Concilium habet definiendi articulos fidei potestatem? Negabant Louanij nonnulli, qui censebantur docti, ut meliore colore reicerent Urbani VIII. Bullam, quæ doctrinam Cornelij Lanfenij condemnabat. Consului Salmanticenses meos, & recepi singularum positionum censuras; sed quia quæ in Iansenio carpuntur, multæ sunt, nec omnes huc spectantes, ponam vnam, quæ poterit nostro intento prodesse.

10. Quæstio erat: An Summus Pontifex extra Concilium sit magister Ecclesiæ? An possit condemnare aliquam propositionem, vel aliam, ut fidei dogma tradere, quam Salmanticenses sic resoluunt.

11. Dico tam constans esse inter Catholicos hæc omnia posse Pontificem Romanum extra Concilium eumque Ecclesiæ vniuersalem Doctorem, & Magistrum Ecclesiæ esse, ut certa fide id tenendum dicat Suarez *de fide disp. 5. sect. 8. num. 4*. Idem communis fidelium Doctorum consensus probat, dum ea omnia quæ à Pontificibus extra Concilium Ecclesiæ credenda proponuntur, certa fide credenda fidelibus proponant, & predicent.

Fr. Alphonsus Perez.

Subscripsit Salmanticæ in S. Bernadi Collegio die 20. Maij, anno 1642.

Fr. Angelus Marique.

Et eodem loco, die, mense, & anno.

Fr. Petrus Guiedo.

Et in veræ Crucis Collegio, Ordinis B. Virginis Mariæ de Mercede Redemptionis captiuorum Ciuitatis Salmanticensis die 21. Maij, anno 1642.

Fr. Petrus Merino.

Et in eodem Collegio veræ Crucis posttidè.

Fr. Gaspar de los Reyes.

Et in Salmanticensi Conuentu S. Augustini die 22. eiusdem mensis subscriperunt.

Fr. Ioannes de Auilar.

Fr. Gaspar de Guiedo.

Et in eadem vniuersitate in Conuictu Sanctissimæ Trinitatis die 24. Maij eodem anno.

Fr. Antonius de Ledesma.

Fr. Ioseph Romanus.

Et ibidem in Collegio Societatis Iesu die 26. eiusdem mensis eandem resolutionem sua subscriptione firmarunt.

Idephonsus del Cano.

Martinus de Esparza.

Et ex Doctoribus secularibus consultus fuit subscripsitque etiam Salmanticæ die 18. Mensis Iunij eodem anno 1642.

Magister. Don. Ioann. Ioaniz de Echalar.

Et hæc omnia inuenies apud Caramuel. *vbi supra*. Dicendum est igitur cum Suarez, & aliis supradictis Theologis certa fide tenendum, posse Pontificem extra Concilium determinare aliquid ab Ecclesia credendum, & ideo contrarium asserere esse hæreticum, vel ad minus, ut alij volunt, erroneum, & hæresi proximum. Sicque stando in nostra sententia sequeretur, Almainum, Aliacensem, & Gersonem, & alios fuisse hæreticos.

12. Sed respondeo negando consequentiam nam ipsi suam sententiam non defenderunt cum pertinacia, quæ hæresim constituit, & hæreticam facit; Nota tamen in re Pontificia Aliacensem, Gersonium, & Almainum non esse tantæ autoritatis; quia tempore schismatum flourunt, & scripserunt: duo priores, quando tres se pro Pontificibus gerebant, postremus verò, nempe Almainus tempore Julij II. & Conciliabuli Turonensis, quo Gallia sub Ludouico XII. à Sede Apostolica defecerat.

RESOL. V.

An Decreta Pontificis loquentis ex Cathedra sint Infallibilia, etiam non adhibito concilio Cardinalium, vel Theologorum? Ex part. 11. tract. addit. 2. Resolut. etiam 5.

§. 1. **D**ifficilis, & curiosa quæstio, & cum Pontificem etiam extra Concilium determinando aliquid ex cathedra non posse errare latè iam ostensum sit nunc pro curiosis inquiri, si data hypothesi, vel per possibile, vel per impossibile, si ex cathedra determinaret aliquid, non adhibito cõsilio Cardinalium, vel Theologorum decreta illa sint infallibilia.

2. Et negatiuam sententiam tenet ex inclitya Dominicanorum familia Magister Grauna in *conuentionis tom. 2. part. 2. art. 9. fol. 144*. & Episcopus Araujo in 2. 2. D. *Thema quæst. 1. de Pontifice art. 10. adhibit. 5. num. 14*. Propter tria, tum quia præceptum est

est non temere audiendi ad causas grauiore, scilicet fidei, ac Religionis Christianae definiendas; si autem eas sine prauiua consultatione definiendi infallibiliter haberet Pontifex auctoritate, non temere auderet sine illa: ergo, tum etiam quia Deus secundum ordinariam legem dat finem, & media necessaria ad finem, dat quoque formam dependentem à propriis dispositionibus; sed istae prauiuae consultationes sunt media, ac dispositiones ad veritatem definiendam secundum ordinariam legem, qua Deus voluit Ecclesiam gubernari; ergo contulit Pontificibus potestatem, definiendi dependentem ab illis. Tam denique quoniam Summi Pontifices, etsi sint successores Petri in auctoritate pastoralis docendi, aut definiendi, non tamen in modo habendi illam, quia non sunt Apostoli, vel Ministri accipientes reuelationes immediate à Deo, sed mediatis studio, labore, ac Doctorum, & regularum fidei consultatione; igitur sine illis non adeit infallibilis reuelatio veri.

3. Et hanc sententiam tenet etiam Pater Bordonus in *trihm. cap. 5. quest. 2. num. 110.* vbi sic ait: An Papae de facto procedendi ad definiendum controuersiam fidei sine consultatione credendum sit, & definitum pro fide habendum? Respondetur negatiue, quia non procedit ut Papa, & ut Iudex supremus, sed potius tanquam persona priuata, seu ut Doctor suam proferens sententiam; ergo eius sententia, cum sit priuari hominis & non Legislatoris, non obligat ad credendum ex praepo fidei. Confirmatur, quia huic sententiae potest subesse falsum; cum non nitatur assententia Spiritus Sancti, qui Summo Pontifici tunc assistit, quando procedit legitime cum debitis circumstantiis. Ita ille.

4. Sed hoc dubium pertractat, & ad illud respondet: Granada in *2. 2. D. Thoma contr. 1. ar. 7. disput. 2. sect. 2. num. 13.* sic asserens: Obiicies, ut Pontifex non decipiatur in iis, quae definit, oportet consulat viros doctos, & maturè se gerat in tanto negotio, sed potest sine consilio, & matura consideratione aliquid definire, ergo potest etiam errare. Respondet Valentia *§. 40. obiect. 6.* siue Pontifex consulat viros doctos, & prudenter se gerat, siue non, errare non posse, quia ad Dei prouidentiam spectat non permittit, ut in definitione decipiatur, licet ipse peccare possit; sed quod debitam diligentiam non adhibeat. Sed mihi haec solutio displicet, primò, quia si verum esset, pontificem rectè definire; quatenus diligentiam non adhiberet, non peccaret, nec imprudenter se gereret nullum consulendo; nam praedictum consilium solum requiritur ad indagandam veritatem, & ne subrepat error ob immaturam definitionem; si autem sine illa errare non posset, nulli periculo se exponeret Pontifex, ac proinde non peccaret neminem consulendo. Secundò quia Diuina prouidentia suauiter omnia disponit ac proinde licet assistat Pontifici, ut non decipiatur, assistentia tamen accomodata est humano definiendi modo; non ergo excludit, sed postulat potius consilium & debitam diligentiam. Melius ergo Canus *lib. 5. cap. 5. ad 2.* & Bañez in *brevi Comment. dub. 2. ad 3.* respondent, in eo ipso, quod Deus assistat Pontifici, ne decipiatur, assistere etiam, ut debitam diligentiam adhibeat, & ex certitudine illius primi infert certitudinem istius secundi. Et si roget aliquis: An ista propositio conditionata veritatem habeat: si Pontifex aliquid definirer absque debito examine, posset errare? Ego sanè eam absolute non concederem, sed cum hypothesis sit impossibilis, dicerem ex illa inferri vtrumque contradictorium, scilicet posse errare, & non posse errare; sicut enim si quis roget, an si homo esset equus, esset irrationalis, respondendum fo-

ret vtrumque inferri ex illa hypothesis impossibili, scilicet esse irrationalem, quia id est essentia equi, & non esse irrationalem, quia id est contra naturam hominis; Ita in proposito si Pontifex per impossibile definirer, non adhibita diligentia, errare posset, quia immaturè definit & non posset, quia Deus illi semper assistit. Hucusque Granada, cui adde Amicum in *curso Theol. tom. 5. disp. 7. sect. 1. num. 30.*

5. Verum sententiam affirmatiuam Gregorij de Valentia admittunt aliqui, tanquam probabilem, & illam sequitur, & sustinet Ioannes Wigers in *2. 2. D. Thoma tract. de Pontifice quest. 1. art. 10. numer. 189.* vbi post multa concludit, quod licet si contingeret Pontificem ex Cathedra determinare quaestionem aliquam per se solum; non idcirco illa definitio habenda esset temeraria, aut imprudens; sed potius praesupponendum, quod non requireret amplio rem indaginem, vel quod peculiari instructione, & instinctu Spiritus Sancti Pontifex sic sapienter procederet, & rem definirer. Ita ille.

6. Idem docet Castus Palaus *tom. 1. tract. 4. disput. 1. punct. 5. §. 2. num. 12.* vbi sic ait: Argumentum adductum, quo probatur Pontificem errare posse in propositione fidei, desumptum erat ex diligentia, & inquisitione, quam facere Pontifex videtur obligatus in rebus fidei definiendis; cui argumento dupliciter respondemus; Primò, affirmando non esse necessariam hanc diligentiam, ut Pontifex certò, & infallibiliter definiat; sed solum esse necessarium, ut prudenter, & absque peccato ad definiendum procedat; sicuti ad dispensationem concedendam debet causam inuestigare; non quia necessaria talis inuestigatio sit ad dispensationis valorem; sed quia est necessaria ad rectum, & conuenientem illius iurisdictionis usum, sic in presenti: Quare si de facto ad definitionem procederet Pontifex, omittit debita diligentia, dicendum est definiturum infallibiliter veritatem. Sic Valentia *2. 2. disput. 2. quest. 1. punct. 7. quest. 6. §. hoc accedit pag. 235.* Quod videtur probari ex promissione facta Petro, eiusque successoribus, ne eius fides deficiat, cum talis promissio non limitata, nec conditionata fuerit si diligentiam adhiberet.

7. At dicit Bañez *2. 2. quest. 1. art. 10. §. ad 4 pag. 115.* Si tota certitudo, & infallibilitas pender ex assistentia Diuini Spiritus, neque ad hanc assistentiam habendam praerequiratur humana inquisitio, cur haec expostulatur? Neque enim dici potest temerariè, & imprudenter Pontifex procedere, cum illam omittit, siquidè non omittit aliqua, ex quibus recta, & infallibilis definitio pendeat. Adde omittendo hanc diligentiam humanam, videtur magis fidere in diuina assistentia, & fidelibus denotare non humano ingenio, sed diuino instinctu veritates fidei inuestigandas esse. Ergo vel est necessaria ad definiendum, vel nullo modo requiritur; sed facile responderetur praecipì à Deo hanc humanam diligentiam adhiberi, quia vult, ut homines faciant quantum est in se ad veritatem inuestigandam, hoc enim ad rectum Ecclesiae regimen videtur pertinere. Cum enim Pontifex non noua fidei dogmata Ecclesiae debeat proponere; sed iam Ecclesiae proposita, abscondita tamen in lucem producere, debet pro subiecta materia diligentiam adhibere, quodque praestitit D. Petrus, cum cessationem Circumcisionis, & aliarum caeremoniarum definiuit *Act. 15.* Quando autem aliquis defectus intercedit in tali diligentia adhibenda, illa non obstante protegit Deus suam Ecclesiam, & ab errore liberat impediendo Pontificem, ne definiat, vel si definiat, ut verum pronunciet. Ita Castus Palaus.

8. Et hanc sententiam docet Franciscus del Castillo in *lib. 3. sent. tom. 2. disput. 16. sect. 6. n. 21.* Si per impossibile

impossibile asserit, Papa siue in Concilio, siue extra Concilium definit, non facta sufficienti diligentia, peccaret quidem, & temerè ageret tamen non erraret in definiendo propter mantentiam Dei, & assistentiam Spiritus Sancti. Itaque quamuis præcedens inquisitio requiratur, vt conditio, tamen ratio formalis ad non errandum in definiendo est assistentia Spiritus Sancti, qui non est alligatus conditioni præfata. Sic ille. Cui etiam adde Ludouicum Caspensem in *cur Theolog. tom. 2. tr. 15. disp. 2. sect. 7. n. 68.* de facto (asserit) Pontifex ad definitionem procedat, omitta hac debita diligentia, definit infallibiliter veritatem, hoc enim non obstante protegit Deus suam Ecclesiam, & ab errore liberat, impediendo Pontificem ne definiat, vel si definiat, vt verum pronuntiet, sic enim promissum fuit Petro, eiusque successoribus, ne eius fides deficiat; quæ promissio non videtur conditionata, si diligentiam adhiberet. Hæc Caspensis.

9. Et hanc sententiam tanquam probabilem admittit etiam Adam Tannerus *tom. 3. disp. 1. qu. 4. dub. 6. num. 158.* qui bene notat, vt dogmata à Pontificibus statuta sint certò, & de fide vera, vnum è duobus, certissimum quoque necesse est, nempe vel Deum non permissurum veros Pontifices temerè aliquid definire, vt volunt Canus, Bañez, & Granad. *suprà*, vel si permittit, eum certissimè mantenturum Pontifices, ne errant, vt tradit Valentia, & alij à nobis citati.

10. Itaque cum hominum iudicia sint varia, & quod aliqui sufficere dicunt, alij insufficientes esse autumant, si Deus infallibilitatem articulo fidei ab Ecclesia decernendorum, dependenter à sufficienti examine, & consultatione promississet, prædictum finem non consequeretur; si quidem si Deus non se obligauit ad impediendum temerarias definitiones, vel si eas permississet, ad mantentendum Pontifices, ne errarent, quilibet dubitare posset, an in hac, vel illa determinatione Pontifex præmisso sufficienti examine processisset; quare vt prædicta dubitatio penitus tollatur, & articuli fidei prorsus indubitata veritatis sint, dicendum est, vel Deum nullatenus permissurum præfatas determinationes; vel si permittit, non passurum vt in eis defleatur à veritate.

Et tandem hanc etiam opinionem nouissimè latè confirmat Pater Ambrosius de Pinalosa in *suis eruditissimis Vindicijs Deipara Virginis disp. 12. cap. 1. §. 1. num. 6. cum seqq.* vbi validissimis rationibus illam roborat, & respondet ad argumenta contraria.

11. Claudam hanc resolutionem cum verbis doctissimis Patris Suarez de fide *disp. 5. sect. 8. n. 11.* sic asserentis: In secundo argumento postulatur, quam diligentiam debeat Pontifex adhibere ad definiendum, quando Concilium Generale non congregat; Ad quod breuiter respondeo, aliquam sine dubio esse necessariam quia Deus non vult, vt homines temerè iudicent vel gubernent; quanta verò futura sit, nullo iure, saltem Diuino definitum est, sed prudentiæ ipsius Pontificis relinquitur. Solet autem quæri, quid sit futurum, si Pontifex sine præmissa diligentia definiat? Aliqui dicunt, posse tunc Pontificem errare, & Ecclesiam posse tunc non assentiri; sed hoc periculosum est; quia Ecclesiæ non poterit constare, an Pontifex adhibuerit sufficientem diligentiam, nec ne; vel relinquetur singulorum arbitrio, vt iudicent, an diligentia sufficiens fuerit; & idèd meliùs, vt existimo, responderetur, non admittendo casum; nam Spiritus Sanctus, qui regit Ecclesiam non permitteret Pontificem tam imprudenter definire & idèd quoties absolute definit, credendum est, sufficientem diligentiam præmisisse. Ita Suarez, & ego.

12. Sed quia hæc opinio vsque adhuc in Ecclesia ex Diuina prouidentia à Pontificibus, nec practicata fuit, nec practicabitur; idèd ad aliam questionem transeamus. Lege post hæc scripta visum Patrem Paludanum in *Apologia constituti Vrbani VIII. contra Iansenium cap. 1. per totum.*

RESOL. VI.

Ad confirmationem eorum, quæ pro nostra sententia superius adducta sunt proponitur questio: An sit omnino de Fide, v. g. hunc numero Innocentium X. esse verum Pontificem, & verum Petri successorem? Ex p. 11. tract. addit. 2. Res. etiam 6.

§. 1. **H**ÆC questio est quidem necessaria pro confirmanda nostra sententia, quòd decreta Pontificis extra Concilium sint infallibilia; nam aliquis posset sic arguere, non est de fide hunc Pontificem esse verum Pontificem: ergo numquam eius determinationes erunt de fide. Probatur antecedens, quia non est de fide, neque aliter omnino certissimè constat ipsum verè esse baptizatum, adeoque nec an capax sit dignitatis Episcopalis; sequela probatur; quando enim dubitare possumus de antecedente, etiam de consequente possumus dubitare.

2. Itaque cum saltem non sit de fide hunc Pontificem electum verum esse Petri successorem; siquidem non est de fide certum esse baptizatum, aut nullum in eius electione defectum substantialem habitum esse. Ergo non poterit esse de fide certum, errare non posse, quia impotentia errandi annexa est (vt dixit) vero Christi Vicario, non simulato. Et confirmari potest exemplo Eucharistiæ; licet enim de fide sit in Hostia ritè consecrata adesse corpus Christi non tamen de fide est in hac numero Hostia adesse, quia non est de fide consecratum esse Sacerdotem baptizatum, habentemque intentionem consecrandi, solum enim id creditur morali certitudine. Ergo similiter esto verum sit, & de fide certum, verum Christi Vicarium, & Petri successorem errare non posse in rebus fidei proponendis, at non videtur esse de fide certum, hunc numero errare non posse, quia non videtur esse de fide certum, esse verum Pontificem.

3. Sed respondendo ad quæsitum immediate: Prima opinio asserit, non esse de fide, Innocentium, v. g. Decimum verè feliciter regnantem esse verum Pontificem; & ita tenet Bañez in 2.2. *D. Thoma 9.1. art. 10. dub. 2. ad 2.* vbi affirmat hanc propositionem. Hic Pontifex numero est verus Papa, esse solum certam certitudine morali, cui speculatiuè potest subesse falsum. Probatur primò, quia non est de fide nunc electum in Pontificem esse baptizatum. Ergo neque esse verum Pontificem. Secundò potest definire res fidei, & vniuersalem Ecclesiam regere, quin sit verus Pontifex, sufficit enim, si vt talis existimetur, & reputetur; si enim Prætori incapaci confert Republica iurisdictionem, quando vt legitimus existimatur, ne ex actibus nullis grauius inconuenientia sequantur. Quare idem non dicemus in Pontifice incapaci, qui vt legitimus reputatur, conferre illi Christum omnem iurisdictionem, & auctoritatem, sicuti si verè Pontifex esset; Idem tenet Caietanus in 2.2. *quæst. 1. art. 3. ad 4.* Castrus *aduersus hereses lib. 1. cap. 9. & plures alij.*

4. Sed affirmatiuæ sententiæ ego adhæreo; pro qua suppono Summum Pontificem posse considerari, quando eligitur, & adoratur illegitime, vel cum suspitione